

В березняках плодоношение опенка чаще происходит в приручейно-травяном, орляковом и снытьевом типах леса. В дубравах опенок встречается в ослабленных древостоях в кисличном, снытьевом, крапивном и орляковом типах леса. Плодоносит опенок и на сплошных вырубках, а также в молодых культурах в возрасте до 12-15 лет, созданных на лесосеках, где сохранились пни хвойных и лиственных пород.

В средневозрастных и приспевающих еловых насаждениях вероятность появления плодовых тел опенка существенно возрастает после проведения рубок ухода, санитарных рубок и рубок главного пользования, так как свежие пни являются питательным субстратом для гриба. Максимальное плодоношение опенка наблюдается через 5-7 лет после рубки усохших деревьев, а в дальнейшем постепенно снижается.

УДК 630*266

А. М. Праходскі, дацэнт;

В. Р. Понтус, асістэнт

ВОПЫТ СТВАРЭННЯ І ВЫРОШЧВАННЯ АХОЎНЫХ ЛЯСНЫХ НАСАДЖЭННЯЎ НА ПЯСЧАНЫХ ЗЕМЛЯХ БЕЛАРУСКАГА ПАЛЕССЯ

Creating and cultivating experience of protective forestry plantation on Belarusian Palesse sandy soils are discussed.

Даследаванні праводзіліся ў ахоўных лясных насаджэннях, створаных на пясчаных землях Кобрынскага і Лунінецкага лясгасаў.

Праблема рацыянальнага выкарыстання пясчаных земляў, іх меліярацыйнага асваення шляхам закладання ахоўных насаджэнняў як сродка барацьбы з ветравой эрозіяй з'яўляецца даволі актуальнай.

Намі былі закладзены пробныя плошчы ў чыстых культурах хвой і звычайнай 20- і 47-гадовага ўзросту з рознай зыходнай гушчынёй пасадкі (ад 5713 шт./га да 13000 шт./га).

Падрыхтоўка глебы пад пасадку культур складалася з правядзення плужных барознаў на невялікую глыбіню ў восень года, папярэдняга году пасадкі. Пасадка здзяйснялася ўручную пад меч Колесава ў дно плужных барознаў. Пасадачны матэрыял - аднагадовыя сеянцы хвой.

Размяшчэнне пасадачных месцаў у шэрагу вагаецца ад 0.5 да 1.2 м, а шырыня міжраддзяў складае 1.5-2.5 м; зыходная гушчыня пасадкі

культур 20-гадовага ўзросту вагаецца ад 6667 да 13000 шт./га, а для 47-гадовага ўзросту гэты паказчык змяняўся ад 5713 да 9529 шт./га (табл.).

Глеба на ўчастках даследаваных культур дзярнова-падзолістая, слаба- і сярэднепадзоленая, якая развіваецца на пяску звязным, з падсіланнем пяском рыхлым. Узровень грунтавых вод каля 2-х метраў.

У жывым наглебавым покрыве даследаваных насаджэнняў сустракаюцца сівец, булаваносец сівы, аўсяніца авечая, ястрабок валасісты, плеўрозіюм Шрэбера і зязюлін лён.

У падросце адзінкава сустракаецца бяроза, а ў падлеску - ядловец.

Па нашых даных захаванасць хвойі ў 20-гадовых культурах даволі вялікая і складае 60.4-73.5%. На ўчастках культур 47-гадовага ўзросту гэты паказчык у 4-5 разоў ніжэйшы і вагаецца ад 11.8 да 18.5%. Намі вызначана, што прамой залежнасці захаванасці культур ад зыходнай гушчынні пасадкі не назіраецца. На гэта паказвае і шэраг іншых аўтараў. Так, Бабенка Д.К. і Корабаў І.А.[1], якія вывучалі культуры хвойі на ніжнедняпроўскіх пясках, створаныя з зыходнай гушчынёй ад 3.3 да 13.3 тыс.шт./га, прыйшлі да высновы, што якой-небудзь заканамернасці ў велічыні адпаду ў залежнасці ад гушчынні не назіраецца.

Відавочна, тут вырашальнае значэнне аказвае блізкасць узроўню грунтавых вод, а таксама, як індикатар глебава-грунтавых умоў, наяўнасць і стан жывога наглебавага покрыва.

Табліца

Таксацыйная характарыстыка даследаваных культур

№ пп	Ск-лад	Уз-рост, гадоў	Гуш-чыня пасадкі, шт./га	Коль-касць ствалоў, шт./га	Заха-ва-насць, %	Сярэднія паказчыкі		Сума плош-чаў сячэн-няў, м ² /га	Паў-ната	Клас бані-тэту	Запас ствало-вай драўні-ны, м ³ /га
						D, см	H, см				
1	10С	20	6667	4040	60.7	8.0	11.7	20.5	0.7	I	130
2	10С	20	10870	8001	73.5	7.1	8.6	30.8	1.2	I	143
3	10С	20	13000	7851	60.4	6.8	8.3	27.8	1.3	I	135
4	10С	47	5713	1056	18.5	19.3	19.0	30.9	0.9	I	294
5	10С	47	6715	996	14.8	18.9	18.3	27.6	0.8	I	253
6	10С	47	8888	1042	11.8	19.9	17.3	32.7	0.9	I	289
7	10С	47	9529	1579	16.6	14.6	16.0	26.4	0.8	III	215

Калі параўноўваць сярэднія паказчыкі дыяметра і вышыні ў аднаўзроставых насаджэннях з рознай зыходнай гушчынёй стварэння, дык аказваецца, што гэтыя таксацыйныя паказчыкі зніжаюцца з павелічэннем гушчыні пасадкі. Так, хвоя ў 20-гадовых культурах сярэдняй зыходнай гушчыні (п.п.1) мае дыяметр у 1.2 раза, а вышыню ў 1.4 раза болей, чым у густых культурах гэтага ж узросту (п.п.3).

Такою ж заканамернасць у адрозненні па вышыні і дыяметры можна заўважыць на ўчастках 47-гадовых культур. Так, культуры хвой сярэдняй зыходнай гушчыні (п.п.4) маюць дыяметр у 1.3 раза, а па вышыні ў 1.2 раза болей, чым у культурах павышанай гушчыні (п.п.7).

Як адзначае Міронаў У.У., павелічэнне гушчыні раслін выклікае інтэнсіўную ўнутрывідавую барацьбу, што абумоўлівае падзенне прыросту па дыяметры і ў вышыню. Аўтар указвае на неабходнасць своечасовага правядзення высечак догляду ў чыстых культурах хвой, асабліва з высокай зыходнай гушчынёй пасадкі, якія растуць на бедных пячаных глебах.

Запас стваловай драўніны ў 20-гадовых культурах склаў 130-143, а ў 47-гадовых - 253-294 м³/га. Як бачна з табліцы, запас драўніны амаль аднолькавы ў культурах з рознай зыходнай гушчынёй. Так, у 20-гадовых хвойніках сярэдняй гушчыні (п.п.1) да моманту даследаванняў колькасць ствалоў на 1 га роўна 4040 шт., а ў густых (п.п.3) - у 1.9 раза болей (7851 шт./га), аднак запас драўніны ў першым выпадку абумоўлены больш высокімі таксацыйнымі паказчыкамі раслін, а ў другім выпадку - за кошт большай колькасці дрэў, але з больш нізкімі таксацыйнымі паказчыкамі. Па выніках даследаванняў намі зроблена выснова, што ва ўмовах Беларускага Палесся на пячаных землях немэтазгодна ствараць культуры хвой звычайнай з зыходнай гушчынёй больш за 7 тыс. шт./га.

У цэлым можна заключыць, што хвоя звычайная паспяхова расце на непрадатных пячаных землях і выконвае не толькі меліярацыйныя функцыі, але і мае значную сацыяльна-эканамічную ролю.

ЛІТАРАТУРА

1. Бабенко Д.К., Коробов И.А. Влияние густоты посадки и рубок ухода на рост и состояние сосны на нижнеднепровских песках. В сб. Научные основы облесения и сельскохозяйственного освоения песков. - М.: Колос, 1977.
2. Мионов В.В. Экология хвойных пород при искусственном лесовосстановлении. - М.: Лесная промышленность, 1977.